

S-5000

HGU POSTROJENJE ZA PROIZVODNJU VODONIKA

1. FUNKCIJA POSTROJENJA U SISTEMU RNP
2. ULAZNI PODACI ZA PROJEKTOVANJE
3. KRATAK OPIS PROCESA
4. SPECIFIKACIJE SIROVINA I PROIZVODA
5. MATERIJALNI I ENERGETSKI BILANS
6. EFLUENTI PROCESA
7. PRILOZI

GRAFIČKI PRILOZI

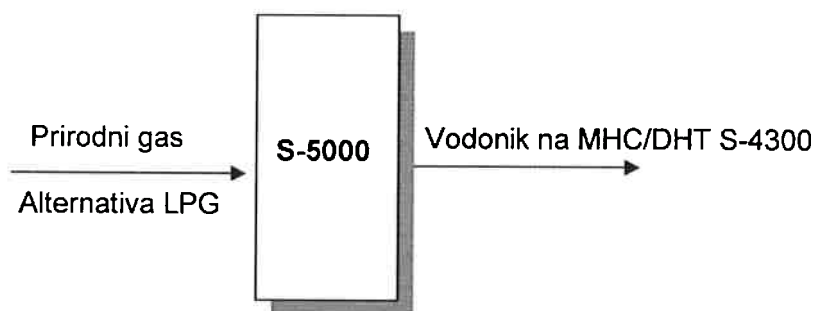
1. FUNKCIJA POSTROJENJA U SISTEMU RNP

Postrojenje za proizvodnju vodonika (HGU) S-5000 je sastavni deo Programa tehnološkog razvoja NIS Petrol-RNP. Postrojenje S-5000 u NIS Petrol-Rafineriji nafte Pančevo će se nalaziti u Bloku 22

Na postrojenju se postiže :

- Proizvodnja vodonika bazirana na tehnologiji reformiranja prirodnog gasa ili lakih ugljovodonika pomoću pare (eng. *steam-reforming-a*) sa prečišćavanjem do potrebne čistoće vodonika tehnologijom PSA (eng. *Pressure swing adsorption*); (S-5000)

Postrojenje za proizvodnju vodonika je neophodno za rad postrojenja za blago hidrokrekovanje vakuum gasnih ulja (lako i teško) / hirosulfurizaciju gasnih ulja i kerozina–MHC/DHT S-4300.

BLOK DIJAGRAM POSTROJENJA S-5000

2. ULAZNI PODACI ZA PROJEKTOVANJE

Projekat uklapanja novih postrojenja u postojeću rafinerijsku konfiguraciju (FEED- Front End Engineering Design) uradila je firma ABB Lummus Global iz Brna, Češka Republika. Ovim projektom, koji je uradjen na nivou baznog inženjeringa i konceptualnih studija, predviđena je integracija osam novih licencnih i nelicencnih procesnih postrojenja sa postojećim postrojenjima i sistemima u RNP.

OSNOVA PROJEKTOVANJA

Licencu i bazni projekat za S-5000 je uradila firma Haldor Topsoe, Danska.

Postrojenje za proizvodnju vodonika S-5000 HGU, projektovano je da proizvodi 6,9 t/h vodonika (77000 Nm³/h). Postupak dobijanja vodonika je katalitičko reformiranje metana iz prirodnog gasa sa vodenom parom. Proces se izvodi u cevima reformera sa katalizatorom. Proces preciscavanja sirovog vodonika se odvija u PSA jedinici. U slučaju nedostatka prirodnog gasa postrojenje je projektovano da radi sa tecnim naftnim gasom (LPG).

Bazni (idejni) projekat S-5000 HGU sadrži sledeće delove, koji su neophodni za dalju izradu glavnih projekata (detaljni i izvođački):

- Osnove za projektovanje sa detaljnim informacijama o sirovinama, proizvodima, energenatima i hemikalijama,
- Šeme procesnog toka (Process Flow diagrams),
- Šeme procesa i instrumentacije (Process and Instrumentation diagrams),
- Lista opreme,
- Specifikacije procesne i instrumentalne opreme (Equipment Data Sheet, DCS specifikacija i dr.),
- Bilansi i specifikacije energenata, pomoćnih fluida, efluenata i tokova za baklju,
- Liste cevovoda,
- Preliminarni raspored opreme,
- Zahtevi za održavanjem i laboratorijskim analizama,
- Procena investicionih troškova i Uputstvo za rad postrojenja

3. KRATAK OPIS PROCESA

Postrojenje za proizvodnju vodonika se sastoji iz serija S-5000 (HGU i HGU/PSA) i S-5100 (off-gas PSA).

S-5000 projektovano je da radi 365 dana godišnje sa proizvodnjom od 6,9 t/h vodonika (77000 Nm³/h). Fleksibilnost postrojenja je 40-100%. Sirovina za dobijanje vodonika je prirodni gas. Ukoliko prirodni gas nije dostupan onda se umesto njega koristi tečni naftni gas (LPG) koji se doprema sa skladišta, a zatim vaporizuje u LPG isparivaču pomoću pare visokog pritiska.

Procesne šeme nalaze se u **Prilog 1**.

3.1 S-5000 (HGU)

Postrojenje će normalno raditi na prirodni gas kao procesna šarža a alternativno se koristi tečni naftni gas (LPG), kao što je prikazano u procesnom dijagramu.

Postrojenje Vodonik je podeljeno u sledećih četiri sekcije :

- Desulfurizacija
- Reforming
- CO konverzija
- Separacija H₂ (PSA)

Handwritten note: 2. BAZNO

Pored vodonika postrojenje takođe proizvodi i 50,8 t/h pregrejane vodene pare visokog pritiska od 45 barg.

3.1.1 .Sekcija desulfurizacije

Sekcija desulfurizacije služi za uklanjanje sumpornih i hlornih komponenata u šarži (sirovini). Ovo je neophodno obzirom da su katalizatori za reforming i MT konvertor vrlo osjetljivi na sumporne i hlorne komponente koje utiču na deaktivaciju i trovanje ovih katalizatora.

Sekcija desulfurizacije je sastavljena od tri reaktora ; jedan hidrogenator i dva absorbera sumpora.

Prirodni gas se na ulazu u postrojenje pomoću kompresora podiže na pritisak od 36 barg. U alternativnom slučaju LPG kao sirovina, pomoću pumpe za LPG pritisak se podiže na 36 barg.

Šarža se meša sa vodonikom i dalje greje u predgrejačima do temperature potrebne za HDS reaktore.

3.1.2. Sekcija reforming

U sekciji reforming prirodni gas, odnosno tečni naftni gas (LPG) se konvertuje u sintezni gas koji je uglavnom sastavljen od H_2 , CO i CO_2 kao i manjih količina CH_4 metana. Sama reakcija reforming se odigrava u dva koraka: prvi je u prereformeru, a onda drugi korak u cevnom reformeru.

Pre ulaska u prereformer desulfurizovana šarža se meša sa vodenom parom u odnosu para/ugljenik od 2.0 i predgreva na $520^{\circ}C$ u predreformer predgrejaču. Prereformisan procesni gas se dalje greje do oko $625^{\circ}C$ u reformer predgrejaču, pre nego što uđe u cevni reformer gde se odigrava konverzija metana.

Cevni reformer je konstruisan kao dupla peć sa gorionicima na zidovima peći. Vazduh za sagorevanje u peći je snabdeven duvačem vazduha.

Dimni gas peći u radijantnoj zoni je pod blagim vakumom i temperature oko $1062^{\circ}C$ ulazi u reformer konvekcione sekciju gde se toplota dimnog gasa koristi za:

- Grejanje mešavine ugljovodonika i pare pre ulazka u cevni reformer
- Predgrevanje mešavine ugljovodonika i pare pre ulazka u prereformer
- Pregrevanje pare visokog pritiska
- Proizvodnja pare 48 barg
- Predgrevanje vazduha za sagorevanje u peći

Na izlasku iz reformer konvekcione sekcije dimni gas je ohlađen do oko $129^{\circ}C$.

Procesni gas koji izlazi iz cevnog reformera prolazi kroz izmenjivač - generator pare proizvodeći paru od 48 barg. Na taj način temperatura procesnog gasa se obara do oko $293^{\circ}C$. Procesni gas dalje prolazi kroz predgrejač kotlovske vode i tako se hladi do oko $205^{\circ}C$ pre nego što uđe u konverter MT.

3.1.3. Sekcija konverzije

U ovoj sekciji se vrši konverzija CO u CO_2 u reakciji sa H_2O i proizvodi se H_2 .

Procesni gas iz sekcije reforming ulazi u sekciju konverzije gde se odigrava prelaz CO u CO₂. Procesni gas ulazi sa temperaturom od 205°C u MT konvertor.

Procesni gas koji napušta MT konverter se hladi u seriji toplotnih izmenjivača do oko 124°C.

Dalje se procesni gas hladi do oko 39°C u predgejaču demineralizovane vode.

3.1.4. Separacija H₂ (PSA)

Procesni gas konvertovan u MT konvertoru sadrži H₂, CO₂ i manje količine CO i metana. Ovaj gas se dalje prečišćava u PSA sekciji do minimum 99,0% čistoće, što je glavni proizvod ovog postrojenja.

Otpadni gas sa sekcije PSA (tail gas) se šalje u sekciju reforming kao primarno gorivo za peć cevnog reformera.

Pomoćni fluidi

Za rad postrojenja je potrebno obezbediti pored prirodnog gasa i LPG kao sirovina još i pomoćne fluide kao što su: komprimovani vazduh 7 barg, instrumentalni vazduh 7 barg, azot 7 barg, vodenu paru niskog pritiska 16 barg, rashladnu vodu, demineralizovanu vodu, manje količine hemikalija kao što su amonijak i fosfati potrebni za proizvodnju vodene pare, kao i manje količine vodonika za startovanje pogona.

4. SPECIFIKACIJA SIROVINA I PROIZVODA

4.1 Kvalitet sirovine za HGU S-5000

Prirodni gas:

KOMPONENTE	Vol. %
N₂	1.64
CO₂	5.57
Methane	89.90
Ethane	2.04
Propane	0.57
Isobutane	0.10
n-Butane	0.13
Isopentane	0.02
n-Pentane	0.03

Hexane

--

Sadržaj sumpora: 4 ppm vol 7 ppm vol max

LPG:

KOMPONENTE	% mol
C ₃	34.5
C ₃ =	0.1
IC ₄	26.6
nC ₄	40.7
C ₄ =	0.1

Sadržaj olefina: 0.2% vol, 1.0% vol max, H₂S: 5 mg / Nm³ max

Ukupni merkaptani: 15 mg / Nm³ max, Ukupni sumpor (design): 50 mg / Nm³

4.3 Kvalitet proizvoda**Vodonik**

Čistoća	> 99,9mol%
Sadržaj CO+CO ₂	<10ppm (vol)
CH ₄ +N ₂	balance mol% max
Sadržaj hlora	1 ppm (mol) max

5. MATERIJALNI I ENERGETSKI BILANS**5.1. Bilans sirovina:**

Normalni radni režim sa **prirodnim gasom** kao osnovnom sirovinom

ULAZ	Nm ³ /h
Prirodni gas sirovina	29436
Prirodni gas gorivo	3220
UKUPNO ULAZ	32656
IZLAZ	Nm ³ /h
Vodonik	77000
UKUPNO IZLAZ	77000

Radni režim sa **tečnim naftnim gasom** kao sirovinom (u slučaju nedostatka prirodnog gasa)

ULAZ	kg/h
Tecni naftni gas sirovina	22070
Tecni naftni gas gorivo	2735

UKUPNO ULAZ	24805
IZLAZ	Nm ³ /h
Vodonik	77000
UKUPNO IZLAZ	77000

5.2 Potrošnja energije

Energent	Sirovina–prirodni gas	Sirovina – tecni nafni gas
Vodena para nis.prit. 4bar	15 000 kg/h	15 000 kg/h
Demi voda	88143 kg/h	88143 kg/h
Rashladna voda	1350 m ³ /h	1350 m ³ /h
Električna energija	3384 kWh	3384 kWh

5.3 Proizvodnja vodene pare

Energent	Sirovina–prirodni gas	Sirovina – tecni nafni gas
Vodena para kg/h vis.prit. 45 bar	51152	44098

5.4 Potrošnja hemikalija

Hemikalije	kg/dan
Aditivi	3

6 EFLUENTI PROCESA

Postrojenje je projektovano tako da je štetan uticaj na okolnu sredinu sveden na minimum.

6.1 Emisija gasova

Emisiju gasova u atmosferu čine dimni gasovi iz reformera. Sagoreli gasovi, protoka 198.082 Nm³/h se oslobađaju u atmosferu kroz dimnjak reformera i moraju zadovoljiti sledeće maksimalno dozvoljne vrednosti u skladu sa *Pravilnikom o graničnim vrednostima emisije, načinu i rokovima merenja i evidentiranju podataka* (Republika Srbija, Ministarstvo za zaštitu životne sredine, Beograd, jul 1997.god).

CO < 100 mg/Nm³
NO_x < 100 mg/Nm³
SO_x < 800 mg/Nm³
Čestice < 5 mg/Nm³

Emisija ugljenmonoksida se kontroliše praćenjem sadržaja kisenika u loživom gasu pomoću analizatora kisenika koji će biti instalirani. Reformer će se ložiti sa prirodnim gasom, alternativno sa tečnim naftnim gasom. S obzirom da će se koristiti niskosumporno gorivo i da će se nabaviti breneri koji emituju nizak sadržaj NO_x, očekuje se niska emisija SO_x/NO_x.

6.2 Otpadne vode

Sve procesne otpadne vode koje nastaju na postrojenju se sakupljaju i obrađuju se na postrojenju za obradu otpadnih voda.

6.3 Čvrsti otad

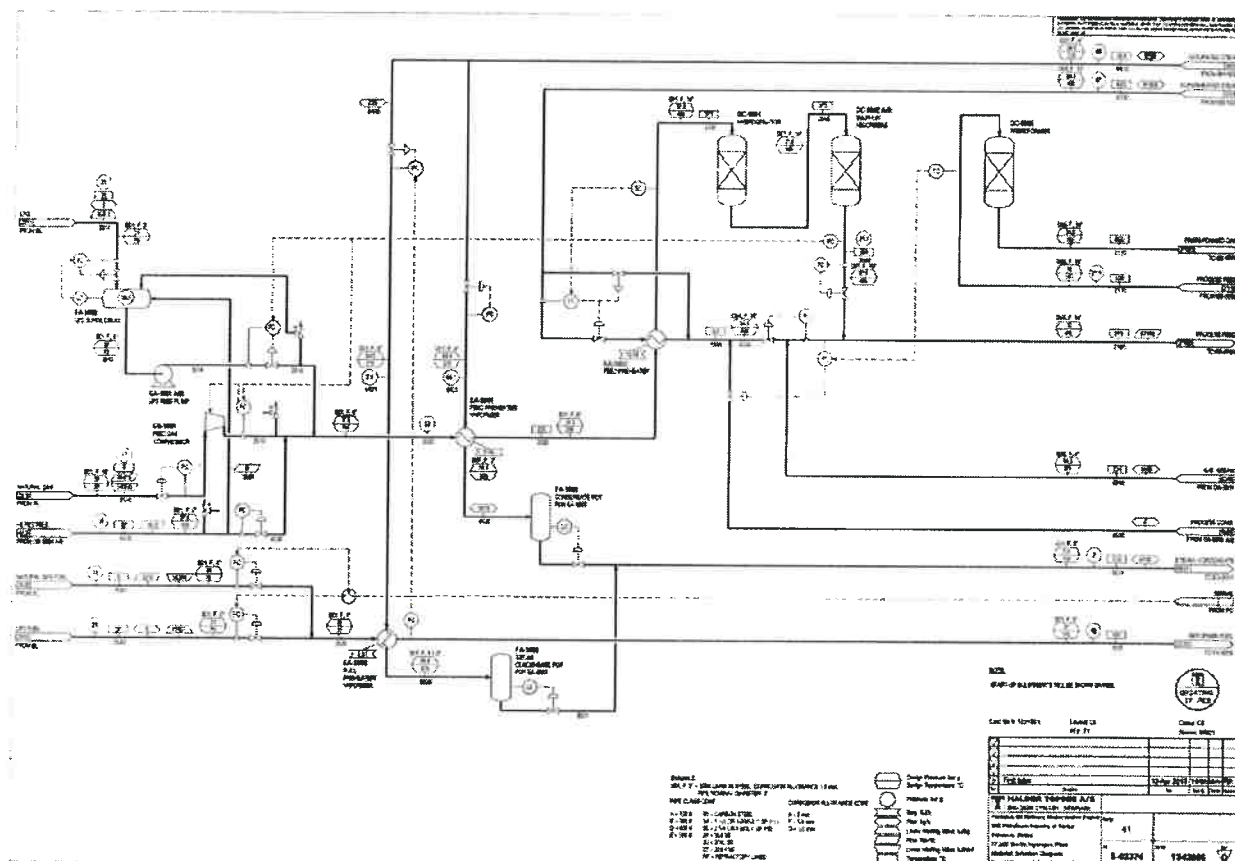
Čvrsti otpad na postrojenju je istrošeni katalizator. Istrošeni katalizator može biti poslat inostranoj firmi za reciklažu koja se bavi izdvajanjem metala iz katalizatora u slučaju katalizatora za reformer koji je na bazi nikla, a ostali katalizator će se odložiti u zemlju uz angažovanje ovlašćenih organizacija, a u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

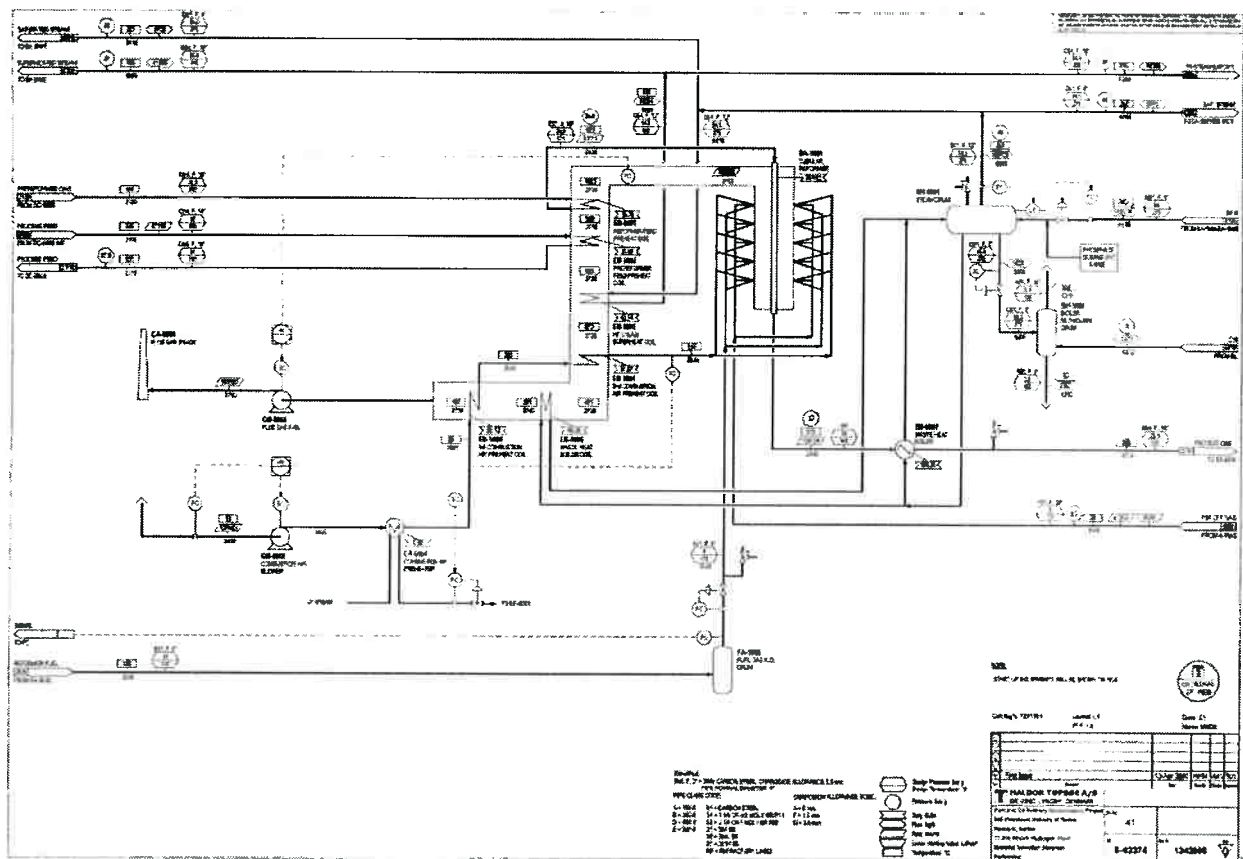
7. PRILOZI

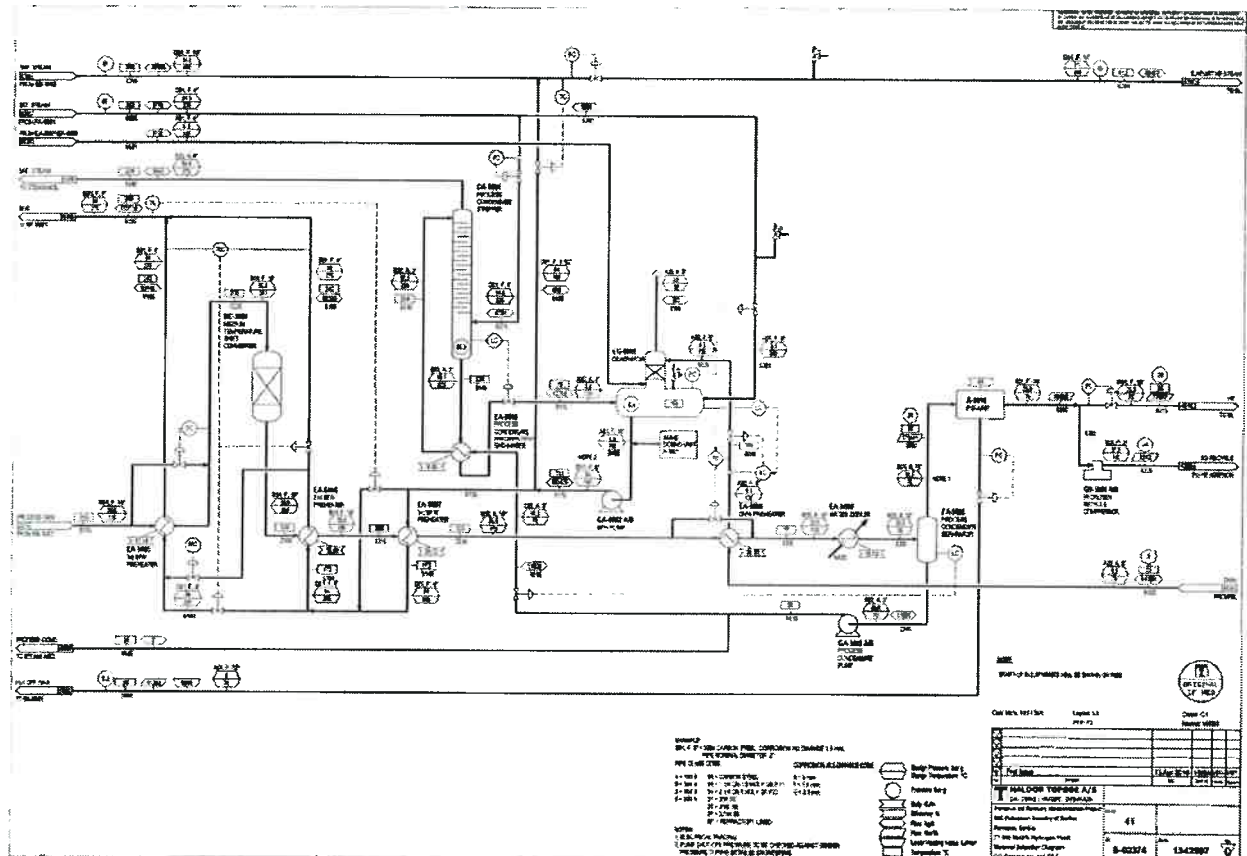
Prilog 1: PROCESNE SEME

Prilog2: SPECIFIKACIJA GLAVNE PROCESNE OPREME

Prilog 1: PROCESNE SEME

Prilog2: SPECIFIKACIJA GLAVNE PROCESNE OPREME

1. List of main equipment

<u>Equipment Description</u>	<u>Item Number</u>
<u>Compressor-Booster-Fan</u>	
Feed Gas Compressor	GB-5001
Combustion Air Blower	GB-5002
Flue Gas Fan	GB-5003
Hydrogen Recycle Compressors	GB-5004 A
	GB-5004 B
SU N ₂ Compressor for Reformer/Shift Section	GB-5005
Emergency Hydrogen Compressor	GB-5006
<u>Heat Exchanger</u>	
Feed Preheater/Vaporizer	EA-5001 A/B
Feed Preheater	EA-5002
Fuel Preheater/Vaporizer	EA-5003
Combustion Air Preheater	EA-5004
1 st BFW Preheater	EA-5005 A/B
2 nd BFW Preheater	EA-5006
3 rd BFW Preheater	EA-5007 A/B
DMW Preheater	EA-5008
Water Cooler	EA-5009
Process Condensate Feed/Effluent Exchanger	EA-5010 A/B
Start-Up Heater for Reformer/Shift Section	EA-5011
Start-Up Cooler for Reformer/Shift Section	EA-5012
Boiler Blowdown cooler	EA-5013
Start-Up Heater for 1 st Sulphur Absorber	EA-5014
Reformer Feed Preheat Coil	EB-5001
Pre-Reformer Feed Preheat Coil	EB-5002
HP Steam Superheat Coil	EB-5003
2 nd Combustion Air Preheat Coil	EB-5004
Waste Heat Boiler Coil	EB-5005
1 st Combustion Air Preheat Coil	EB-5006
Waste Heat Boiler	EB-5007
Start-Up Cooler for HDS	EC-5001

Equipment Description**Item Number****Flare-Stack-Vent**

Flue Gas Stack

CA-5001

Furnace-Boller

Tubular Reformer

BA-5001

Column

Process Condensate Stripper

DA-5001

Motor

Motor for Feed Gas Compressor GB-5001

M.GB-5001

Motor for Combustion Air Blower GB-5002

M.GB-5002

Motor for Flue Gas Fan GB-5003

M.GB-5003

Motors for Hydrogen Recycle Compressors GB-5004 A

M.GB-5004 A

GB-5004 B

M.GB-5004 B

Motor for SU N₂ Compressor for Reformer/Shift Section, GB-5005

M.GB-5005

Motor for Emergency Hydrogen Compressor, GB-5006

M.GB-5006

Motors for Feed Pumps GA-5001 A

M.GA-5001 A

GA-5001 B

M.GA-5001 B

Motors for BFW Pumps GA-5002 A

M.GA-5002 A

GA-5002 A

M.GA-5002 A

Motors for Condensate Pumps GA-5003 A

M.GA-5003 A

GA-5003 B

M.GA-5003 B

Motors for Sulphiding Pumps GA-5004 A

M.GA-5004 A

GA-5004 B

M.GA-5004 B

Pump

LPG Feed Pumps

GA-5001 A

GA-5001 B

BFW Pumps

GA-5002 A

GA-5002 B

Process Condensate Pumps

GA-5003 A

GA-5003 B

Sulphiding Pumps

GA-5004 A

GA-5004 B

Equipment Description**Item Number****Absorber-Reactor**

Hydrogenator	DC-5001
Sulphur Absorbers	DC-5002 A
	DC-5002 B
Prereformer	DC-5003
Medium Temperature (MT) Shift Converter	DC-5004

Separator-Vessel-Storage Tank

Steam Condensate pot for EA-5001 A/B	FA-5001
LPG Surge Drum	FA-5002
Steam Condensate pot for EA-5003	FA-5003
Fuel Gas K.O. Drum	FA-5005
Process Condensate Separator	FA-5006
SU K.O. Drum for Reformer/Shift Section	FA-5007
Emergency Hydrogen Storage Vessel	FB-5001
Deaerator	EG-5001
Steam Drum	BH-5001
Boiler Blowdown Drum	BH-5002

Miscellaneous

Amine Dosing Unit	A-5001
Phosphate Dosing Unit	A-5002
PSA Unit	A-5010